«Κραυγή»

Το έργο του Τένεσι Ουίλιαμς «Κραυγή», σε σκηνοθεσία Εβίτας Ιωάννου, με συμπρωταγωνιστές τη Νιόβη Χαραλάμπους και τον Θανάση Ιωάννου ανέβηκε στο Flea Theatre ως παραγωγή του Θεάτρου Αντίλογος. Πρόκειται για μια παράσταση που ξεχωρίζει ακόμα και στην ασυνήθιστα γόνιμη θεατρικά περίοδο που διανύουμε («Γκόλφω», «Γλάρος», «Κοπρόσκυλα», «Κροκόδειλοι», «Ορφανά»,«Ο Τυχερός Στρατιώτης», «Κρεβάτι από Ψευδάργυρο» και ίσως κι άλλα). Και οι λόγοι είναι διάφοροι. Το «Out Cry» του Τένεσι Ουίλιαμς είναι έργο που στέκει χώρια στη δραματουργία του, έργο γραμμένο αναμφίβολα από το ίδιο χέρι, αλλά με άλλη πένα, άλλη τεχνοτροπία, άλλη στρουκτούρα. Κατ' αρχάς, το αρχέτυπο στη ζωή και στο έργο του συγγραφέα ζευγάρι «αδελφός-αδελφή» όχι απλά απομονώνεται, αλλά αποκόπτεται, απορρίπτεται, εγκαταλείπεται από τον κόσμο σε βαθμό αυτοψυχαναλυτικού πειράματος. Η Κλερ και ο Φελίς - πόσο πικρά ακούγονται οι αναφορές στο φως και στην ευτυχία στα ονόματά τους- είναι αδέλφια «εις διπλούν» στην περίεργη δομή του έργου: είναι δύο θεατρίνοι θιασάρχες χωρίς θίασο που τους έχει εγκαταλείψει (στοιχείο υπόθεσης που αμέσως μεταφέρει το έργο στον κόσμο του παράλογου), είναι όμως αδέλφια ως ρόλοι στο «Έργο των δύο Χαρακτήρων» που προσπαθούν να παίξουν στη σκηνή (αν υπάρχει) μπροστά στο κοινό (αν υπάρχει, επίσης). Η ουσία αυτής της αρχέτυπης σχέσης μεταξύ δύο ανθρώπων απασχολούσε τον Τένεσι Ουίλιαμς ως μοντέλο του άρρηκτου δεσμού, του πανομοιότυπου πεπρωμένου και της άγονης σχέσης (χωρίς καρπό, χωρίς συνέχεια- σύμβολο αδιεξόδου). Η δομή του θεάτρου εν θεάτρω είναι ο τρόπος του συγγραφέα να αναγάγει τη σχέση των δύο σε ένα παιχνίδι «πληγώνω-πονώ-δεν έχω άλλον εκτός από σένα» σ' ένα πολυδιάστατο επίπεδο, όπου στις «οριζόντιες» σχέσεις α)μεταξύ των αδελφιών και β)μεταξύ των ρόλων, προστίθενται και οι σχέσεις «κάθετες» γ) του κάθε συντελεστή με το δικό του ρόλο και «χιαστές», δ) του κάθε συντελεστή με τον ρόλο του άλλου.

Πώς χειρίζεται αυτό το πλέγμα η σκηνοθέτιδα Εβίτα Ιωάννου; Με σκοπό να κρατήσει αρχική απόσταση μεταξύ των δύο επιπέδων δίνει στις κουβέντες μεταξύ των δύο «θιασαρχών» την κυπριακή διάλεκτο ως μια τεχνητή φυσικότητα, ενώ στις πρώτες ατάκες του έργου που παίζουν - ένα υπογραμμισμένα θεατρινίστικο ύφος. Αυτή η απόσταση σταδιακά μικραίνει και τα δύο ύφη, το διαλεκτικά φυσικό και το τονισμένα θεατρικό- εγκαταλείπονται και σμίγουν σ' ένα. (Χαρακτηριστικό είναι ότι ο ίδιος ο Τένεσι Ουίλιαμς παρουσίασε το έργο του κάτω από δύο τίτλους, πρώτα ως «The Two Character Play» και μετά ως «Out Cry», ωσάν να ταλαντευόταν μεταξύ των δύο επιπέδων του κειμένου του). Έτσι, ο εγκλωβισμός και η εγκατάλειψη, η απειλή και η απόγνωση καλύπτουν πια όλα τα επίπεδα της σκηνικής δράσης και της συναισθηματικής διάθεσης των δύο προσώπων, η «ζωή» και η «παράσταση» των οποίων ενοποιούνται.

Η δημιουργική σύμπνοια της σκηνοθέτιδας με τον σκηνογράφο της παράστασης Εδουάρδο Γεωργίου είναι πολύτιμη για το τελικό αποτέλεσμα. Χρησιμοποιώντας όλη την αίθουσα ως χώρο δράσης των «θιασαρχών», περιλαμβανομένων και των τυλιγμένων απομειναριών σκηνικών από άλλες παραστάσεις, ο Γεωργίου τοποθετεί την αυλαία στον πίσω τοίχο, έτσι ώστε το άνοιγμά της προς το πουθενά να ενισχύει το στοιχείο του παράλογου και να στηρίζει τις προθέσεις της Εβίτας Ιωάννου να τονίσει αρχικά το «θέατρο εν θεάτρω» στρέφοντας τους ηθοποιούς με το πρόσωπο στο ανύπαρκτο κοινό και με την πλάτη στο ... υπαρκτό. Στο κέντρο του χώρου ο Εδουάρδος Γεωργίου χτίζει το σκηνικό του «Έργου των δύο Χαρακτήρων», ένα σπιτάκι σουρεαλιστικό, κομμένο οριζόντια ως το επίπεδο των οικογενειακών φωτογραφιών, που αμέσως μεταφέρει την ιδέα της απομόνωσης, της εξωτερικής απειλής και του αδιεξόδου σε ψυχολογικό και υπαρξιακό επίπεδο. Ο Δημήτρης Σπύρου, για άλλη μια φορά, συλλαμβάνει την ατμόσφαιρα του έργου και τη μετατρέπει σε ήχο.

Υπάρχει όμως ακόμα ένας λόγος που κάνει αυτή την παράσταση ξεχωριστή. Είναι το απόλυτο δόσιμο των δύο ηθοποιών, της Νιόβης Χαραλάμπους και του Θανάση Ιωάννου σ' αυτό το δύσκολο εγχείρημα. Είναι η δική τους αντίληψη για το κείμενο ως ύμνο-θρήνο για τη φύση της δικής τους επιλεγμένης πορείας όπου η θεατρική ψευδαίσθηση είναι ο μόνος τρόπος να υπάρξουν πραγματικά, όπου το να ενδυθούν τους ρόλους τους σημαίνει να γυμνώσουν ταυτόχρονα το σώμα και την ψυχή τους. Και οι δυο τους ξέρουν ότι η μοναδική θεραπευτική δύναμη του θεάτρου είναι ομοιοπαθητική, όπου το θέατρο με θέατρο περνά, αλλά παίζουν, ωσάν να μην υπάρχει άλλη φορά.